

◀ از نگاه شما اصولاً فیلترینگ ضروری است؟

بله. واقعیت این است که نمی‌توان هیچ کشوری را در جهان یافت که در آن، سطحی از فیلترینگ و محدودسازی فضای مجازی وجود نداشته باشد. هر کشوری ممکن است در ابعاد مختلف مانند موضوعات مختلف سیاسی، اجتماعی، محتوای چندرسانه‌ای، روابط بین‌الملل، افراط‌گرایی و موارد بی‌شمار دیگر، نیازمند ایجاد محدودیت‌هایی باشد و در هر دوره هم این پارامترهای فیلترینگ کم یا زیاد شود.

◀ منظورتان این است که کاربران جهان اعتراضی به فیلترینگ ندارند؟

در قضیه فیلترینگ، موضوع مهم شفاف‌سازی است. اگر در فیلترینگ منطقی و معقول، شفاف‌سازی صورت بگیرد، کاربران به خوبی متوجه ضرورت این امر می‌شوند و اعتراض چندان به آن نخواهند داشت. اما فیلترینگ گسترده و بسته شدن دسترسی کاربران به بخش عمده‌ای از اطلاعات موردنیاز، مطمئناً نارضایتی و گلابه‌مندی مردم را در پی خواهد داشت.

◀ از نظر فنی، اصولاً فیلترینگ و مسدودسازی چگونه اتفاق می‌افتد؟

پاسخ به این سؤال داستان مفصلی دارد. واقعیت این است که در همه کشورهای جهان، فیلترینگ براساس RFC۲۰۲۶ (استاندارد کاربری اینترنت) و RFC۷۷۵۴ (ملاحظات فنی برای مسدود کردن و فیلتر کردن سرویس اینترنت) انجام می‌شود، یعنی براساس این استاندارد اینترنت، در صورت نیاز می‌توان فیلتر و محدودسازی را انجام داد. ما ۷ لایه برقراری ارتباط از جمله لایه ارتباطی پایه، سخت‌افزار و شبکه، شامل روترها و سوئیچ‌های ارتباطی، لایه دسترسی شامل پروتکل‌های آدرس‌دهی (شناسه IP) و بخش اپلیکیشن‌ها را داریم که در داخل

هرکدام فرآیندهایی وجود دارد و با اعمال تنظیمات لازم در آنها، در نهایت اینترنت به دست کاربر نهایی می‌رسد. در هر یک از لایه‌های هفت‌گانه، می‌توان با اعمال محدودیت‌هایی، دسترسی کاربران به یک محتوا، آدرس اینترنتی، یک موضوع خاص یا یک پلتفرم را محدود و در عمل در هر یک از این لایه‌ها فیلترینگ را اعمال کرد.

◀ در هر یک از این لایه‌ها به صورت معمول فیلتر اعمال شود چه چیزی رخ می‌دهد؟

یکی از انواع فیلترینگ، اعمال فیلتر در لایه ۷ استاندارد اتصالات شبکه (OSI: Open Systems Interconnection) است. به‌عنوان مثال، یک وبسایت خبری آزاد دارید که به‌طور معمول در حال استفاده از آن هستید، ولی ناگهان این وبسایت، یک بنر تبلیغاتی از شرکتی در وبسایت خود قرار می‌دهد که با قوانین جاری در کشور شما مشکل دارد. بی‌شک مسئولان امر به دنبال فیلتر این بنر تبلیغاتی هستند. وقتی فیلتر در لایه ۷ (لایه اپلیکیشن یا لایه یوزر اینترنت) اعمال شود، بلافاصله کل سایت بسته می‌شود، درحالی‌که شما به عنوان یک خبرنگار، پزشک، پژوهشگر و... انتظار دارید تنها همان بنر تبلیغاتی نامناسب فیلتر باشد و به اطلاعات عمومی سایت و اخبار و مقالات علمی آن دسترسی داشته باشید.

یکی دیگر از انواع فیلترینگ، محدودیت از طریق آدرس اینترنتی IP و مسدودسازی DNS (اختصاص یک IP و شناسه مخصوص به یک سایت) است. به‌عنوان مثال یک سایت کاملاً باز است، ولی وقتی IP آن عوض می‌شود و سرور آن به کشوری انتقال می‌یابد که در لیست کشورهای غیرمجاز برای ارائه یا دریافت خدمات از آن هستیم، بلافاصله در بین لیست IP‌های مختص آن کشور بلاک شده و در نتیجه، بدون توجه به محتوا، این سایت از دسترس خارج می‌شود.

◀ در این وضعیت، فیلترشکن‌ها چگونه می‌توانند این محدودیت را دور بزنند؟

امروزه از فیلترشکن استفاده‌های مجاز و غیرمجاز فراوانی می‌شود که اغلب افراد شاید با آن آشنایی داشته باشند. به بیان بسیار ساده، VPN‌ها بدون توجه به نوع و مدل فیلترینگ و با استفاده از پروتکل‌های رمزنگاری شده و ارتباط از طریق پورت‌های خاص، به یک کامپیوتر در یک کشور دیگر متصل می‌شود و با این اتصال، در پیچه‌های ورود و خروج داده به کامپیوتر یا موبایل یا تبلت خود را به روی آن سرور باز می‌کند. از طرف دیگر آن سرور نیز با ایجاد دسترسی‌های لازم به انواع داده‌های فیلتری یا محدود شده، دسترسی کاربر به آنها را فراهم آورده و به‌نوعی، کاربر را ترغیب به اتصال به آن سرور می‌کند. این اقدام می‌تواند از نظر مراقبت از داده‌های خصوصی، آلوده شدن دستگاه کاربر به بدافزارها و بسیاری از مشکلات و آسیب‌های جدی مادی و غیرمادی بعدی، بسیار خطرناک باشد.

◀ پس در سراسر دنیا از روش‌های مختلف فیلترینگ استفاده می‌شود.

نمی‌توان در ایران هم از روشی استفاده کرد که به عنوان مثال محتوای نامناسب یک سایت یا شبکه اجتماعی مسدود شود اما دسترسی کاربران به دیگر بخش‌های سایت امکانپذیر باشد؟ به بیان دیگر فیلترینگ، هوشمند باشد؟

اگر بخواهیم فیلتر هوشمند انجام دهیم، باید قبل از اینکه داده‌ها به دست کاربر برسد، محدودسازی و فیلترینگ انجام شود که پیش‌نیاز آن هم وجود سرور شبکه‌های اجتماعی در داخل کشور است. باید برای مردم تبیین شود، اینکه ما اصرار داریم سرور این پلتفرم‌ها به‌صورت محلی (مستقر در داخل کشور) باشد، دلیل آن لجبازی یا موضوعی غیر فنی نیست. کاربران باید بدانند که با استقرار این

◀ گاهی ظاهراً اسامی خاصی هم فیلتر می‌شوند؟

بله، گاهی اوقات اسامی سایت‌ها مشکل‌آفرین می‌شوند. به‌عنوان مثال در نام یک سایت علمی، آموزشی و پزشکی، از کلمه‌ای استفاده شده که در کشور ما جزو نام‌های غیرمعتبر و نامناسب محسوب می‌شود (همانند نام‌های توهین‌آمیز، غیراخلاقی و...) و در این مورد هم بدون توجه به محتوا، چنین سایت‌هایی مسدود می‌شوند. بعضی وقت‌ها هم محدودیت و فیلترینگ از طریق برنامه‌های کامپیوتری صورت می‌گیرد. برخی برنامه‌ها از پروتکل‌هایی استفاده می‌کنند (منظور از پروتکل برنامه‌ها، قوانین و روال دسترسی و استفاده از آن برنامه‌هاست که باید از طرف کاربر پذیرفته شوند) که این برنامه‌ها می‌توانند داده‌های شخصی مانند تاریخچه جست‌وجو

در مرورگرها یا دفترچه تلفن کاربر را در اختیار بگیرند. حتی در برخی موارد، برخی از سامانه‌ها دارای بدافزارهای درونی هستند که اقدام به جانشانی مخفیانه خود در دستگاه کاربر کرده و از آن پس می‌توانند به موازات فعالیت کاربر در سامانه‌های بانکی و پرداخت، سامانه‌های رسمی داخل کشور و... وارد این سامانه‌ها شده و اقدام به فعالیت‌های مخرب کنند. لذا کشورها هم از آنجا که توجهی برای این کار نمی‌بینند و مسئول صیانت از حقوق کاربران اینترنت هستند، چنین برنامه‌هایی را فیلتر می‌کنند. در نهایت باید گفت که در سراسر دنیا یکی از این مدل‌های فیلترینگ یا ترکیبی از آنها مورد استفاده قرار می‌گیرد.

برای مشاهده فیلم
بارکد را اسکن کنید